

maghiarisarea tuturor naționalităților nemaghiare. Românii au reagat mai hotărât, ei s'au organizat, s'au adunat, și în urmă au depus gravaminele lor într-un Memorand, pe care au vrut să-l dea Monarhului lor. Din pricina acestui Memorand s'a făcut procesul naționalității române. Jurații maghiari aveau să judece asupra conducătorilor Românilor, cari au comis unicul delict, că nu vreau să fie Maghiari. Despre proce-ū am raportat deja întru câtă ni-au iertat referințele de presă dela noi.

Din vorbirea procurorului de stat Vita se vede limpede, că totă acusa este ca trasă de pēr. Procurorul de stat dice, că „gravaminele înșirate în Memorand, deși nu sunt întemeiate, nu conțin agitațiune, deci nu formeză obiectul acusei.“ Și procurorul totuși acuză pentru agitațiune, pentru-că aceste gravamine, adevărat Memorandul, s'a tipărit și s'a lătit. Unde-i aci logica?

Însă dacă este vorba de agitațiune, apoi ni-se pare, că tocmai acusa înșă este în această privință un cap de operă... Și până când procurorul de stat ține o vorbire așa agitatorică, Dr. Wekerle promite a sana după puțină gravaminele Românilor.

Chiar și dacă seriosă ar fi această promisiune, pōte ea ore după astfel de antecedente mulcomi câtă de câtă pe Românii agitați după o apăsare într-un așa lung și rău de ani? Nu! Nu acesta este calea pe care se pōte esopera împăciuirea naționalităților din Ungaria cu organismul de stat maghiar. Și sunt multe semnele, cari admoniează pe deținătorii pctestății maghiare a devia dela calea lor de pân'acuma.

Sistemul inangurat de 26 de ani a fost nesănătos dela începutul său deja, și pe această basă statualitate ungară nu s'a putut desvolta natural. Numai astfel a fost cu puțină să se fi în țera propriă cetățenii, cari nu s'au împrietinit cu acel sistem. Chiar și între populațiunea maghiară fierbe și clocote, și mișcarea agrară socială în tot momentul pōte erupe în formală revoluțiune.

Dacă dera chiar și membrii acelei rase, care exploatează până la escos tōte acele favoruri și prerogative, ce i-le ofere hegemonia peste celelalte naționalități, nu sunt mulțămite, cum se pōtă fi mulțămii cei exploatați, apesați, espatriați?

Mișcarea Românilor este firască, și ea ar trebui recunoscută ca îndreptătită chiar și atunci, dacă Dr. Wekerle n'ar fi recunoscută această indirect.

Focul n'a erupt încă în flacări, el numai a atins celelalte naționalități ar fi deci încă timp dōră a îndrepta nedreptățile și a implini împăciuirea. E adevărat, că sunt puține prospecte de îndreptare, căci lucru curios, pe când Maghiarii învinovătesc pe fiă-care naționalitate din

treceți, și care în mare parte nu are nici o pricepere pentru serioșitatea vieții. Femei de acestea nu prea observă așa de strict datorințele lor, și totu așa puțin și fidelitatea căsătoriei, și sunt chiar contrariu dela femeile, cari posedă mână cu articoli esteri fin și unghiulari, căci aceste sunt cele mai bune soții, decât nu din instinct moral, dēr totuși din lipsa poftelor de multă dragoste. Ele sunt pe deplin îndestulate cu dragostea oferită de soțul lor, se dedică cu totul a ceea și fac un cult formal dintr'aceea, ca să fi soții bune.

Femeile cu mână lopătoșă se apropia, prin predilecțiunea lor pentru aventuri amorose, de cele cu degete conice. Cu tōte că în urma însușirilor se apropia mai mult de bărbat, ca cele dintăiu, totuși au cu acele comun, că mai nici când nu se îndestulesc cu dragostea unui singur bărbat. Cu câtă mai mulți adoratori, cu atâtă mai bine, chiar și decât prin această se cam negligă datorințele față cu cel ales.

V. S.

Ungaria cu tendențe de gravitate în afară, pe atunci tocmai ei Maghiarii sunt aceia, cari caută alianțe și prietini în țerele esterne pentru ajungerea scopurilor lor și nu se sfiesc nici dela o înfrățire cu Turcii, în lăuntrul țării însă resping cerbicos tōte celelalte naționalități.

Sașii și guvernul.

Dilele trecute, pe când se credea încă în retragerea definitivă a cabinetului Wekerle, i-s'a scris din Sibiu lui „Deutsches Volksblatt“, despre ținuta Sașilor din Ardeal față cu criza guvernului, următoarele:

„Demisionarea cabinetului Wekerle a produs în cercurile săsesci dātătoare de ton o mișcare, ce a cuprins tōte elementele interesate și a aflat aprobare necondiționată din partea poporului săsesc. Sașii din Ardeal adevărat, n'au fost de loc înțelegși cu ținuta deputaților lor, cari au sprijinit în parlament proiectele bisericesci-politice ale lui Dr. Wekerle. Dealtcum sprijinirea acesta a urmat pe baza unei pactări separate, ce s'a făcut în anul trecut între șeful cabinetului și deputații săsesci, în urma căreia ministrul președinte se obligă la anumite contra-serviții, mai ales pe terenul cultural. Dr. Wekerle însă nu numai, că n'a satisfăcut acestor obligamente, ci din contră a lăsat în anul trecut să se pornescă, fără nici un scrupul, prigonirile învățătorilor dela Bistrița, fără de-a lua în apărare pe învățătorii de naționalitate germană păgubiți. Dseconsiderării acesteia i-s'a dat deja pe atunci esprime în numeroșe adunări de protestare ale Sașilor. Cu tōte enunțările spontane ale voinței poporului însă, deputații săsesci rēmaseră și mai departe în sinul partidei liberale și faptul acesta de neînțeleș i-lu espicau pe atunci — decât cu drept sēu nedrept, nu voim să cercetăm — astfel, că numiții domni prin acesta și-au asigurat unele avantagii personale.

Căderea lui Wekerle a înduplecat cercurile conducătoare ale poporului săsesc să pāsescă cu energiă, ca deputații poporului săsesc să se întorcă crăși la programa națională dela 1890, și ca să fi neutrali cel puțin măcar față cu cestiunile culturale, ce ating naționalitățile. Conform scirilor autoritate, deputații deja au acceptat această pretensiune. Alt moment imbecurător este modul de pășire pe față și fără rezervă a presei germane Sibieni, prin care se condamnă sentința tribunalului din Clușiu, adusă în procesul Memorandului. Se face și mare propagandă pentru o alianță săsesc-română față cu violentările maghiare, și se speră cu tot dreptul ore-cari avantagii dintr'o procedere comună. Cum-că acest „amurg săsesc“ nu le convine domnilor Maghiari, nu e de lipsă să se mai întoneze special.

Espunerile din corespondența de mai sus erau întemeiate pe faptul demisionării cabinetului Wekerle, și aveau în vedere, prin urmare, o situațiune schimbată, chiar și pentru deputații săsesci din dietă. Este întrebare acuma, decât și după ce guvernul Wekerle a rēmas la cărmă, va continua în sinul Sașilor mișcarea opozițională, despre care se face amintire mai sus? Noi am dori, în interesul Sașilor chiar, să nu se curme bunele porniri prin faptul reintegrării cabinetului Wekerle. După informațiunile, ce le avem însă din cercurile conducătoare săsesci, acolo încă nu s'a luat în nici o serioșă considerațiune cestiunea schimbării atitudinii politice a Sașilor în direcțiune națională opozițională.

Cestiunea română.

„Narodni Listy“ dela 5 l. c. scrie despre cestiunea română următoarele:

Tuturor cetitorilor evenimentelor publice li-se sguode încă și acuma nervii,

când aud de raporturile și sentința procesului memorandului român dela Clușiu. Declarațiunea, făcută de Dr. Rațiu în numele tuturor acusaților, în loc de discurs de apărare, a produs o adencă impresiune asupra cetitorilor din tōte părțile și de tōte națiunile.

Nouă, Cehilor, din motive bine înțelese ne sunt foarte simpatice luptele naționalităților nemaghiare pentru drepturile lor.

Românii în timpul din urmă s'au nisuit foarte mult să espică lumea cetele și neînțelegerile, ce le au ei cu Maghiarii, au publicat articoli prin foile streine, au dat informațiuni și prin broșuri, între cari una din cele mai instructive este: „Les Roumains de Transylvanie“, apărută în Paris.

Aci „Narodni Listy“ descrie fazele, prin cari au trecut Românii și politica lor dela 1848 încōce, apoi continuă:

Dela introducerea dualismului în monarchia habsburgică încōce, Maghiarii și-au pus în cap, de-a nimici în jumătatea lor de imperiu tōte limbile nemaghiare și de-a rangia tōte naționalitățile sub o singură idee de stat național. Ideea acesta este genială (!): pe 16 milioane de locitori ai Ungariei, cadu abia 6 milioane de Maghiari, celelalte 10 milioane sunt Slavi, Români și Germani. Însă Maghiarii au hotărât, ca ei să fi domni în țera, că ceilalți trebuie să se supună și că trebuie să se lase a fi maghiarisati!

Prin procesul memorandului, pe care tōtă lumea îl ține de parodia dreptății, cestiunea română nici nu s'a isprăvit, nici nu s'a delaturat. Nu este în toială, că cu cestiunea Românilor din Ungaria se va ocupa lumea politică încă foarte serioș.

Reconstituirea cabinetului.

Privitor la reconstituirea cabinetului se anunță din isvor semi-oficios următoarele:

Duminecă, în 10 Iunie n. c., Maiestatea Sa a primit în audiență mai lungă pe ministrul-președinte Wekerle, care a prezentat monarhului lista membrilor noului ministeriu, pe care monarhul a și aprobat-o.

În sensul acestei liste scimă, că au rēmas în ministeriu aceiași membri, ca și înainte, cu deosebire numai, că în locul lui Albin Csaky, ministrul de culte și instrucțiune publică, a venit baronul Loránd Eötvös; ministrul ad latere în locul lui Ludovic Tisza a fost numit contele Iuliu Andrassy, er nu Teodor Andrassy, după cum spuneau scirile telegrafice comunicate în numărul de ieri al foiei noastre. În fine portofoliul ministeriului de agricultură, ocupat până acum de contele Andrei Bethlen, a rēmas încă neocupat. Pertractările privitoare la ocuparea acestui portofoliu se continuă și se crede, că în 3-4 zile se vor și termina. A fost oferit acest portofoliu contelui Károlyi Tibor, care însă se fi declarat, că nu primesce; asemenea declarațiune se fi făcut și contele Alexandru Apponyi. Atară de acestia mai este luat în combinație și contele Alexandru Széchenyi, fișpanul comitatului Tolna.

Cu conducerea provisoră a portofoliului de agricultură, Maiestatea Sa a însărcinat de ocamdată pe ministrul de honveți, br. Fejervary Géza.

Eri, în 11 Iunie n., noii miniștri au și depus jurământul înaintea Maiestății Sale, fiind de față și ministrul-președinte Wekerle și contele Iuliu Széchenyi. Toți erau îmbrăcați în uniformă ungară de mare ținută, afară de ministrul ad latere Iuliu Andrassy, care era în uniformă de honvedu.

După depunerea jurământului, Maiestatea Sa a primit în audiență mai întâi pe contele Iuliu Andrassy și după aceea pe br. Loránd Eötvös, cu cari s'a întreținut timp mai îndelungat.

Pentru astăzi, 12 Iunie n. a fost convocată o ședință extra-ordinară atât a camerei deputaților, câtă și a camerei

magnaților, în scopul de a se presenta noul cabinet ambelor camere. Tot astăzi a apărut și în organul oficios „Budapesti Közlöny“ publicarea autografelor prealalte privitoare la numirea noului ministeriu.

Notăm încă la acest loc, că noul ministru de culte și instrucțiune publică a făcut o lungă vizită contelui Albin Csaky, dela care de sigur și-a cerut informațiuni privitoare la viitoră conducere a acestui portofoliu. Tot asemenea ministrul președinte Wekerle a făcut er o lungă vizită lui Szlavy Jozsef, al doilea president al camerei magnaților, și lui Bánffy Dezső, președintele dietei.

„Procesul disciplinar“.

CLUȘIU, 11 Iunie n.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Sămbătă în 9 l. c., la porunca ministrului, erași am fost citați toți 43 universitarii români înaintea unei comisii investigative compusă din cei patru decani ai facultăților. Protocolul despre fasiunile noastre din rëndul trecut s'a fost trimis la Pesta. Aci nu l'au aflat îndestulitor. De aceea ministrul dice cătră Rectorat: Vedeți și scoteți dela ei mărturisirea, că cine a fost acela, care a început mișcarea primejdiosă, ce a băgat atata spaimă în noi; faceți-vă într'o ureche mei! și căutați să-i înduplecați a vă spune, cine sunt conducătorii lor, după ce o astfel de mișcare nu se pōte face fără conducători. La dracu! fiți mai violenți și mai energici!

Ei bine; la 2 ore d. a. toți 43 ne-am înfățișat înaintea comisiei. Președintele comisiei ne face cunoscut, că în urma unei ordinațiuni ministeriale (numărul uitasem a-lu nota) suntem trași în cercetare disciplinară; apoi ne întrebă, decât susținem fasiunile noastre din rëndul trecut?

Da, da, da, răspunserăm toți de odată, — er un basso adause: da, între ori și ce împrejurări!

Luându-se acesta la protocol, ne-a dimis și a început a chema totu numai pe câte unul în lăuntru. Cu felu de felu de întrebări crucișe i-a tormentat și ostentat pe vre-o 12 inși. Neputându însă constata*) că am trăi cu rable rusesci, și că toți am fi frați de cruce cu Țarul, s'au necăjit rău, și ne-au chemat erași pe toți în sală.

Aci în numele comisiei (uitându însă, că ne-a fost spusă că „de sus“ vin tōte) președintele ne-a adresat întâiu întrebarea, că cine a scris mai întâiu și cine a dat apoi „Manifestul“ și „Apelul“, scris de toți, diaristului Dăian din Pesta. Un student în filosofia spuse, că el a scris prima oră (dēr cum ar fi și putut subscrie 40 de-odată? — Culeg.) și el a și dat îndereptu lista, lui Dăian. Lucru în sine e fără de nici o importanță. Dēr atata scimă, că nu el a predat o d-lui Dăian. Însă ce afla ministrul în aceea, că eu sēu altul am fi predat lista scrisă diaristului?

Apoi a cerut să-i arătăm pe conducătorii noștri. La aceste cuvinte ale decanului s'a născut un sgomot foarte mare. Din 43 de piepturi de-odată a izbucnit un murmur de legitimă indignare. Nici un cuvânt n'am dīs: din ochii noștri au putut domniile lor înțelege totu... Când a întreat și a doua oră, toți am strigat: n'avem noi lipsă de „ațitatori“ și „agitatori“, fiesce-care este consciu de faptele sale, fiesce-care își iubesc nēmul în egală măsură.

Da! Cineva însă totuși ne-a condus: Dumneșu și sfanta dreptate. Procuror, unde ești? Trage la bara justiției maghiare p'acești conducători!

*) Veți! direcțiunea gimnasiului ungaresc din Sibiu e mai dibace, căci întrebări de aceste pune copiilor de 14 ani; acestia sunt „mai sinceri“ și nu așa de instruați, și e mai ușor a scote dela ei „secretul“!

— Raport.

Junimea română a aflat talismul adevărat, ce-o va apăra în contra tuturor prigonirilor, făcând de orbe și turbate, o va feri de perire și va asigura izbânda cauzei sale, care este cauza dreptății și a libertății neamului ei — *unirea și solidaritatea până la moarte!*

Sentița — fiindcă actele facu voiași până la festa și erau înderți — o vom auzi-o numai peste mai multe zile, câte peste o săptămână.

Aleco.

SCIRILE DILEI.

— 31 Mai.

Patru-spre-zece preoți români din comitatul Bistrița-Năsăud au răspuns astăzi, Marți 12 Iunie n., înaintea curții cu jurați din Clușiu, în procesul de presă ce li-s'a intentat de către procuratura regescă. Ei sunt urmărit pentru-că au subscris cu toții o adresă de aderență pentru condamnării noastre politice, care s'a publicat în „Tribuna”. Imprejurarea din urmă aduse cu sine și tragerea în judecată a d-lui Balteșu dela „Tribuna”, precum și a d-lui Popa Necșca ca editor. Ce privește procesul însuși, după informații „sigure și discrete”, un savant politic ungar se se fi exprimat, că decât amintirii preoților fi întemnițati: a) învingerea morală va fi a Maghiarilor; b) statul unitar maghiar-național-patriotic-jidovesc prin acest fapt va deveni încheiat; c) vor fi primite felicitările dela parlamentele Europei. Și nu mai trebuie să spunem, că totă lumea cultă, civilisată, liberală, generoasă și iubitoare de adevăr va emula în a aduce grandomaniei, îngâmfării și intoleranței maghiare tributul particulari sale admirațiuni.

— o —

Reîntorcerea Maiestății Sale dela Budapesta la Viena a fost proiectată pe eră s'era. În Ungaria nu se va mai reîntorci Maiestatea Sa până la 16 Septembrie, când din incidentul manevrelor de toamnă va veni mai întâi la Visegrad, de unde în 17 Septembrie va merge la Balasa-Gyarmat (comitatul Neogradu), unde va petrece mai mult timp. De cumva delegațiunile s'ar ține în Septembrie, Majestatea Sa în acest caz va veni dela B-Gyarmat și la Budapesta, unde va petrece mai multe săptămâni. Deocamdată monarhul va rămâne în Lainz și la prima Iulie va merge direct la Campiglio, er de-acolo la Ischl. În 7 Septembrie monarhul va merge la espozia din Lemberg, de unde în 12 Septembrie se va reîntorci la Viena.

— o —

Diarele și repausul de Duminecă. Ministrul unguresc de comerț a dat o ordinațiune, prin care față de toate diarele din Budapesta revocă obligamentul privitor la repausul de Duminecă. În urma acesteia diarele, ce ne sosiau până acum dela Budapesta Marți seara, au sosit astăzi Marți dimineață.

— o —

Maialul studenților români din locu s'a ținut eră în pădurea „Stejeriș”. Sprinjinit de un timp frumos, maialul a reușit ca rară altă-dată. Tinerimea se adună înaintea gimnasiun românesc, de unde, însoțită de corpul profesoral, plecă spre „Stejeriș” la orele 8 a. m., ducându în frunte stindardul școlar, er muzica militară intonând marșuri românesce. Rându pe rând plecă apoi spre „Stejeriș” și marea mulțime a publicului din oraș, de toate clasele și naționalitățile, așa că după prânz numărul celor adunați la maial trecea la mai multe mii. Studenții dela gimnasiul superior săsesc din locu încă erau reprezentați printr-un număr însemnat de studenți sași. S'a jucat și „Calușerul” și „Bătuța” în cea mai mare ordine. Deodată cu amurgul serii, tinerimea s'a reîntors, er publicul s'a împrăștiat. — Cu drept cuvânt putem dice, că maialul studenților români, care este recunoscut, ca cel dintâi și cel mai popular în re toate maialu-

rile din orașul nostru, a dovedit și de astă-dată, că e vrednic de acest renume.

— o —

Concertul. Astăzi și mâne seara va da în otelul „Europa” concertul escelenta capelă din Clușiu Anton Koczi.

Metropolitul Andrievici și Rutenii bucovineni.

Un corespondent din Cernăuți alu foicei ruseci „Moskovskija Vedomosti” ia în apărare pe metropolitul Bucovinei, *Morariu Andrievici*, contra reproșurilor făcute lui din partea unor foi de ale Rutenilor tineri, că el ar urmări tendințe de românisare. Metropolitul, dice foia rusescă, este un zelos luptător alu credinței ortodoxe, și ca atare își dă totă silința de a-și apăra diecesa contra propagandei catolice, ce vine din Galiția. Acesta emană cu deosebire dela Rutenii tineri uniți din Galiția, cari prin edarea de calendare, broșuri și cărți, se nisuesc să-și câștige influința asupra poporațiunii rutene ortodoxe, și să-i convertescă la latinism.

Pentru de-a pune stavilă acestor tendințe, a dat metropolitul porunca, prin care se interdice cetirea foilor și cărților rutene din Galiția, și nu pentru de-a românisă pe Ruteni. În Bucovina sunt dintre 268.371 Ruteni, numai 19.810 uniți, toți ceilalți sunt ortodoci; deci metropolitul este pe deplin în drept, când apăra interesele de credință ale Românilor ortodoci.

Din biografia noilor miniștri.

Dr. Loránd Eötvös, noul ministru de culte, s'a născut la Budapesta în 27 Iulie 1848, va se dice este de 46 ani. Tatăl s'eu a fost br. Iosif Eötvös. Studiele gimnasiale le-a absolvit la piariști în Pesta; cursul universitar l'a început totu în Pesta, unde a ascultat doi ani drepturile, după aceea a părăsit drepturile și a învățat științele naturale. În 1867 a mers la Heidelberg, apoi la Königsberg în Germania, unde a studiat științele naturale timp de 3 ani.

În toamna anului 1870, L. Eötvös s'a reîntors în patriă, unde în 1871 fu numit profesor de științele naturale la universitatea din Pesta. În 1875 i s'a încredințat propunerea fizice experimentale și în această specialitate s'a distins ca un talentat scrutator fizic.

În 1873 a fost numit membru corespondent, în 1883 membru ordinar, er la 3 Mai 1889 președinte alu Academiei unguresce de științe. Loránd Eötvös este cunoscut ca unul dintre cei mai activi membri ai societății unguresce de științele naturale și de 10 ani figură cu vice-președinte în comitetul acestei societăți. În 1883 a luat parte la marele congres electorice-internațional din Paris.

Noul ministru de culte a dezvoltat mare activitate și ca președinte alu filialei din Budapesta a „Kárpát-egyesület”-ului. Ca un turist pasionat, el a cutrierat forte multe locuri muntoase din țera noastră, cele mai cutate excursiuni însă le-a făcut în Alpii dela Tirol.

În 1876 s'a căsătorit cu o fică a fostului ministru de justiție, Horváth Boldizsár. A scris în mai multe reviste literare unguresce, în parte și nemțesc.

Contele Iuliu Andrassy, noul ministru pe lângă persoana Maiestății Sale, este fiul cunoscutului conte Iuliu Andrassy, primul ministru-președinte unguresc, er în urmă ministru de externe. S'a născut la 30 Iunie 1860, va se dice e de 34 ani. După absolvarea studiilor, a pășit pe cariera diplomatică, mai întâi ca atașat la ambasada austriacă din Constantinopol, apoi la cea din Berlin. Dela 1884 și până în Ianuarie 1892 a reprezentat, ca deputat dietal, cercul electoral alu Ciuc-Sănmărtinului, din comitatul Ciucului, fiind ales cu program „liberal”. Dela 1892 încocă a funcționat ca deputat, cu același program, alu unui cerc din Budapesta. Se dice, că atât ca exterior, câtu

și ca orator, el este o curată copă a tatălui s'eu. Când Hieronymi a fost numit ministru de interne, tinerul Andrassy a fost ales ca secretar alu s'eu. Se dice, că deși trăsurile aristocratice se ogindesc în individualitatea lui, pentru aceea însă nu este strein nici de spiritul democratic și e „adencu p'etrusă de spiritul național”.

DIN BUCOVINA.

II.

— Maiu, 1894.

Așa, cum stau în Bucovina referințele în ziua de astăzi, toate sunt mai rele, decât în satul lui Cremene; liberul arbitriu este norma, după care se porcede la ori ce. Cooperaturele bune se predau nemuritor, și teologii cei buni pierd de fume. A venit vremea, că mai bine, decât ai învăța teologia, se te apuci a bate pietre. Descuragiarea din partea celor mari este așa de amară, încât mulți își blastemă soarta, și acesta ne dore mult și ne sapă rane nevindecabile, căci sunt cauzate de-ai noștri. Nu atât streinul ne persecută, Românul pe Român l'ar înghiți într'o lingură de apă, și acesta numai de astăzi ori ce colț de naționalism în inima celor, cari nu vreu să-și piardă nația și limba. Grele și triste timpuri, cauzate prin nepotism, simoniă și placul ochilor verzi și negri.

Despre aceste mai pe larg la tainele din halele întunecate ale sfinte Mitropolii. Dice sfinte, pentru-că era odată vorba la o ședință a Consistoriului, ca să se pună următoarea inscripție pe palatul reședinței metropolitane: „Sfânta Mitropolie a Bucovinei”. — Consilierul Plasievi înse s'a opus și a spus: voiți să puneți „sfântă” și cele sfinte nu se petrecu într'ensă. Nu știu încât este adevărat, der acest sfetic încă trăsese și s'ar pute întreba.

Până ce voi veni la acest subiect indicat, p. t. public cetitor imi va ierta, dacă îl voi duce pe la sfintele mănăstiri din țera, ca să vadă, cum se lucră și pe acolo spre a se nimici ori ce-i românesc. Se începem cu mănăstirea Putna.

Mănăstirea Putna. Unul din cele mai vechi monumente din țera este mănăstirea Putna. Așezată într'un loc de tot pitoresc, căci Ștefan Vodă a ales locul și „acolo va fi altarul”, dice falnicul monarh la 10 Iulie 1466. Prin trei ani de zile s'a ridicat acest falnic locaș și la anul 1469 Septembrie 3 s'a sfințit de mitropolitul Teoctist cu 63 de preoți.

Multe odore a mai avut acest sfânt locaș, er odorul cel mai mare este, că acolo este îngropat și Ștefan Vodă. Der precum sub A. Lăpușeanul i-s'a furat lui Ștefan corăna din cap și i-a pus una de sticlă, așa a vrut ursita ca și actualul archimandrit să delapideze tot ce este antic și românesc. Din cele multe odore, cari se află în această mănăstire, forte multe se află astăzi prin cele musee streine, cumpărate cu prețuri mari.

Dela 1878, adecă de când actualul archimandrit a devenit egumen alu acestei mănăstiri, ea a devenit o ruină. Odorele ei, cari constau în aere cusute cu mărăritare, epatrabile și felone bătute cu petri scumpe, aji o parte nu mai sunt, o parte sunt schimbate cu pietri false.

Și toate aceste înstreinări se fac sub ochii celor mari, — în anul 1886 am scris despre acesta, ce s'a făcut, de ce nu s'a depărtat acest archimandrit: tăcere și tăcere, și lumea vorbește multe taine.

Elu, adecă archimandritul, nu-și bate capul cu mănăstirea, o lasă pe seama călugărilor, cari fiind recrutați din sferele cele mai inferioare ale societății, n'ausensu pentru nimic alta, decât numai pentru șipul cu rachiu. Cu elu se culcă și se scolă, și intră în s-ta biserică, ca să nu i-lă fure. Vie călătorul ori și când, pre călugări totu beți îi găsește — trăsesc un farniente italian. Și-i găsești mai multu prin sat, decât la sfânta rugăciune, și ar-

chimandritul rar aluneacă la biserică să vadă și să le ceară socotela pe unde umblă.

Ar trebui o schimbare în interesul mănăstirii, și anume nu o schimbare, căci nu cumva permutându-lă la o altă mănăstire, să facă și acolo ca și la Putna. Consistoriul ti cunoste pițagușurile, de ce nu face un capăt? Ori dore are instrucțiuni speciale, de-a șterge din acest sfânt lăcaș ori ce urmă din anticitatea Românilor? Cele petrecute până acuma spun cu graiu viu, că așa ar fi; voimă deslușiri, căci acest monument nu este exclusiv numai pentru Românii bucovineni, cari nu știu apretia trecutul falnic al Românilor, ci Românii din toate țerile au un drept de a priveghia asupra acestor mănăstiri. La ce se fia un Rus egumenul unei mănăstiri, care a fost zidită de un Domn român? Nu pricep și mă minunez, ce politică joca Românii din Bucovina. Mi-se pare, că joca politica pungei, și acesta este forte trist.

Mulțămă publică

pentru sumele incuse dela On. domni mai jos însemnați, cari au dăruit la clădirea unei biserice române gr. or. în pieța Brașovului. *)

Prin stăruința On. On. Ioan Bidu, comersant în Brașov, s'a colectat cu lista Nr. 335 din 1894 dela următorii, D-nii din Bucuresci: Dimitrie Popescu 24 lei 70 b.; George N. Bidu 20 lei, Vas. Tudoran 15 lei; Nic. Dimitriu 15 lei; Nic. Colibanu 10 lei; George Petu 10 lei; G. V. Traniu 10 lei; Zacharie Furnică 10 l.; N. Penepolo 5 l.; Dimitrie N. Pascu 5 l.; I. G. Stinghe 5 l.; I. N. Moldovanu 5 l.; Nec. Ioan 5 l.; T. M. Constantinescu 5 l.; C. Stoianovic 5 l.; Ilie Alecsandrescu 5 l.; Cristache Stefanescu 5 l.; Ilie Vasilescu 5 l.; A. M. Popescu 5 l.; Constantin S. Boscu 5 l.; T. Medlinski 4 l.; T. Guța Deica 4 lei. Totalu 182 lei 70 bani.

Brașov, Maiu 1894.

Comitetul parochial român gr. or. din Cetatea Brașovului.

Sciri telegrafice.

Budapesta, 12 Iunie. Foia oficiosa publică autografele preinalte, prin cari se întăresc *Wekerle* și ceilalți miniștri rămași în post; sunt demisionați *Csaky*, *L. Tisza* și *Behlen* exprimându se recunoscinta pentru serviciile prestate; se numesc noi miniștri: *Andrassy* și *Eötvös* er lui *Fejervary* se dă în modu provisoru conducerea ministeriului de agricultură. Secretarul de stat *Berzeviczy* asemenea este demisionat. În fine se numesc membri pe viață în camera magnaților: contele *Francisc Eszterhazy sen.*, baronul *Sigismund Uechtritz* și fostul fișpanu *Iosif Zuber*.

Literatură.

În editura librăriei *Ciurcu* din Brașov au apărut de curend următoarele cărți:

Micul Scamatoru, seu Cabinetul magic alu Măestrului Fladelfia. Prețulu 25 cruceri.

Nădrăvăniile lui Nastratinu Hoge, culese și versificate de *Anton Panu*. Ediția nouă revăduată. Form. 8° de 54 pag. Prețulu 15 cr.

DIVERSE.

Cuvinte înaripate. Adevărul strălucce prin propria sa lumină; spiritele nu se luminează cu flăcările rugului: *Belisar*. — Întrebatu fiindu *Bias*, care animal este cel mai reuțacios și cel mai periculos, a răspuns: „Dintre cele seltatice — *tiranul*, dintre cele domestice — *lingușitorul*. — „O, amiculu meu”, dice *Chanfort*, pe când se afla în agonia morții cătră abatele *Sieyès*: „plec în fine din lumea această, în care inima trebuie să se petrifice, seu să se rupă”. — „Vocea unui băr-

*) On. domni, cari au primit liste de colectare, sunt rugați a-le retrimite cu rezultatul lor.

bătă, care-și apără onoarea și viața sa, trebuie să sune maitare, ca clopoțelul unui președinte de tribunal: Danton. — Diogene vădându-l, cum un șoreco îi rodea din pâne, diše: Sunt bogată, căci am para-siși. — „Sunt sătulul de a domni peste sclavi”: Frideric II. — Când Xerxes a provocat pe Leonida să depună armele, acesta i-a răspuns: „Vino și ți-le ia”. — „Pădurea noastră de săgeți va întuneca sô-rele”. — „Cu atât mai bine”, răspuse Leo-nida lui Xerxes, „ne vom lupta la umbră”. — „Statul sunt eu”: Ludovic XIV. — „Punctualitatea e politea regilor”: Ludo-vicu XVIII. — „Dela sublimă la ridiculă nu e decât un pas”: Napoleon I. — „După noi diluviul”: D-na de Pompadour și apoi principele Metternich. — „O, liber-tate! câte crime se comit în numele tău”: D-na Roland pe eșafod. — „Dansăm pe un vulcan”: Salvandi. — „Ei vor să fie liberi și einu știu a fi drepti”: Sieyès. — „Tăcerea poporului e lecțiunea regilor”: Soa-nen, episcopul dela Senez. — „Cel, care în mișcările cetățenilor nu se declară pentru nici un partid, pierde ori-ce drept la onoare”: Solon. — „Ei nici n'au învățat, nici n'au uitat nimic”: Talleyrand despre Bour-boni. — „Vorba îi s'a dată omului, ca să-și ascundă ideile”: Voltaire privitor la Talleyrand. — „Drumul spre infern e padosit cu intențiuni bune”: Walter Scott.

Camil B...

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 11 Iunie 1894.

Renta ung. de aur 4 1/8	120 70
Renta de corôae ung. 4%	95.—
Impr. câil. fer. ung. în aur 4 1/2%	127.—
Impr. câil. fer. ung. în argint 4 1/2%	102.—
Oblig. câil. fer. ung. de ost. I. emis.	124.25
Bonuri rurale ungare	95 30
Bonuri rurale croate-slavone.	96.—
Imprum. ung. cu premii	129 25
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	142 40
Renta de hârt e austr.	98 30
Renta de argint austr.	98 25
Renta de aur austr.	120.80
Losuri din 1860	146 75
Acții de ale Băncii austro-ungară	998.—
Acții de-ale Băncii ung de credit.	453 40
Acții de-ale Băncii austr. de credit.	349 75
Napoleonori	9 96
Mărei imp. ger.	61 25
London (lire sterlinge).	125 05
Rente de corôae austr.	97.95

Cursul pieței Brașov.

Din 12 Iunie 1894.

Bancnote rom. Cump	9.86	Vând.	9.89
Argint român. Cump.	9.84	Vând.	9.90
Napoleon-d'ori Cump.	9.93	Vând.	9.96
Galbeni Cump.	5.82	Vând.	5.87
Ruble rusești Cump.	1.31	Vând.	—
Mărei germane Cump.	60.70	Vând.	61.—
Lire turcești Cump.	—	Vând.	—
Seris franc. Albina 5%	101 50	Vând.	102.50

**Antreprize de pompe funebre
E. Tutsek.**

Brașov, Strada Porții Nr. 4. Colțul Têrgului boilor.

Recomandă on. publică la casuri de môrte, aședământul sêu de înmormântare bogat asortat în cari tôte obiectele, atât sorte mai de rëndu, cât și cele mai fine, se pot câpăta **cu prețuri ieftine.**

Comisiune și **depu de sicriuri de metațu** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturor **sicriurilor de lemn, de metal și de zennu de stejăru.**

Depou de **canuni** pentru monumente și plantici cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de **marmură**, cară **funebre proprii cu 2 și cu 4 cai**, precum și un **caru funebru** venetu pentru **copii**, precum și cioclii.

Comande întregi se escantă **prompt și ieftin**, iau asupra-mi și **transporturi de morți în străinătate.** În fine recomand și biroul meu mijlocitoru procedându cu cunoscuta-mi soliditate.

La casuri de môrte a se adresa la

E. Tutsek.

11—*

Anunțuri

(insertiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscrisei administratiunii. In casul pu-

blicării unui anuțiu mai mult de odată se face scădementu, care cresce cu câtu publicarea se face mai de multe ori.

Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI.”

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1894.

Budapesta — Predeală						Budapesta, gara de vest — Rușava — Vêrecrova																		
Trenu de persôn.	Trenu accel.	Trenu român express	Trenu de persôn.	Trenu accel.	Trenu de persôn.	Trenu de persôn.	Trenu accel.	Trenu de persôn.	Trenu accel.	Trenu de persôn.	Trenu de persôn.	Trenu Express	Trenu accel.	Trenu de persôn.										
10 —	8.05	8.05		2 15	pl. Viena	3.40	1.55	1.55	7.20	6.25	8.36	11.05	9.00	9.15	4.00	pl. Viena	sos.	5.50	7.02	7.05	6.45			
8.25	2 10	1 55	6 —	9.15	Budapesta	5 50	7. —	7. —	1.50	8.15	Vineri	1.30	8.30	2.25	7. —	10. —	pl. Budapesta	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.02	
11.24	4 07	3 53	9 05	11.12	Szolnok	2.30	5.23	3 50	11 46	4.55	10.30	3.41	9.21	11.15	11.15	sos.	Czegléd.	pl.	4.19	8.21		12.11	6.01	
1.35	5.46		11 33	12 50	P. Ladány.	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24	10.40	3.46	9.03	11.21	11.21	pl.	Szeghedin	pl.	4.04	8.13		12.06	6. —	
3.46	7.08		1 50	2 12	Oradea-mare		2.25	11.01	8.43	12.23	4.43	1.47	5.49	12.52	1.20	sos.		sos.	12.53	5.10	10.50	10.01	2.31	
4. —	7.15		2.24	2.19	Mező Telegd.		2.18	10.44	8.38	11.41	4.49	2.12	5.55	1.30		pl.		sos.	12.26		10.45	9.53	2.11	
4 39	7.43		3 01	2.49	Rév.		1 52	10 07	8.13	11.07	6.03	5.05	7.54	4.59		pl.		sos.	9.20		8.55	7.50	11. —	
5 22	8.18		3.46	3 24	Bratoa		1.26	9 30	7.47	10.32						pl.		sos.						
5.45			4 07		Ciucia			9.16		10.13						pl.		sos.						
6 34	9 07		4 53	4 17	B-Huiedin	5.40	12.47	8 31	7.08	9.04	6.47	6.15	8.02	5.52		pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30	
7.18	9.37		5 32	4 50	Ghirbău	4 52	12.17	7.53	6.39	9. —						pl.		sos.	7.25	5.53		6.56	1.58	
8.05			6 24			2.55		6 53		8. —						pl.		sos.	6.48	5.10		6.28	12.58	
8 32	10 37		6 54	5 55	Ciuciu	2. —	11.01	6 14	5.25	7.30						pl.		sos.	3.39	4.05		5.39	11.01	
8 49			8 40	6 11	Apahida			10 45	5.45	4.48	11.05					pl.		sos.	11.15	10.02		4.40	8.07	
9 06			9 08	6 27	Ghiris			9.23	3 51	3. —	11.05					pl.		sos.	3.15			5.34		
10.08			10 40	7.27	Cucerdea			8.53	3.06	2.20	11.05					pl.		sos.	3.02		4.35	3.23	5.12	
10 37			11.25	7.50	Uioara			2.48	2. —	4.29	11.31					pl.		sos.	2.46			3.08	4.49	
10 59			11 54		Vintul de sus			2.40	1.51	4.23	11.37					pl.		sos.	3.02		4.35	3.23	5.12	
11 07			12 04		Aiud			2.40	1.51	4.23	11.37					pl.		sos.	2.21		4.05	2.51	4.10	
11.31			12.34	8 17	Teis			8 23	2.11	1.20	11.37					pl.		sos.	1.09		3.49	2.19		
11 48			11.40	1. —	8 33			8.06	1.45	12.54	11.45					pl.		sos.	1. —		3.40	2.10		
12 25			11.55	1 40	8 38			7.59	1.10	2.49	10.55					pl.		sos.	11.25		7.10	5.50		
12.50			2.17					12.39		2.27						pl.		sos.						
1.04			2.35	9 09				7 30	12.24	2 13						pl.		sos.						
1.35			3 14					11.48		1.39						pl.		sos.						
1.50			1. —	3.34	9 42			6 56	11.29	1.18						pl.		sos.						
2.13			1.02	3 49	9 44			6 54	11.14	1.01						pl.		sos.						
2.32			4 11	9.59				6.41	10.55	12.46						pl.		sos.						
3 04			1.39	4 48	10 22			6 20	10.21	12.16						pl.		sos.						
3.39			2.06	5 27	10.51			5 53	9.42	11.39						pl.		sos.						
4.01			2 27	6 10	11 12			5 33	9.13	11.17						pl.		sos.						
5 26			3.30	7.50	12 26			4 27	7.45	10.02						pl.		sos.						
6 08				8 30	12 58			3.53	7.01	9.22						pl.		sos.						
6.40			4.16	9.03	1 15			3.37	6.35	8.05						pl.		sos.						
7.16			9 38	1 34				3 16	5.58	8.02						pl.		sos.						
8. —			5 07	10.25	2 09			2.45	5.08	7.43						pl.		sos.						
			11. —	5 14	4.59	2 19		7. —	2.18	10.37						pl.		sos.						
			12.26	5 59	5.44	3 01		6. —	1.42	9.57						pl.		sos.						
			1 11	6.29	6.14	3 31		5. —	1.12	9 30						pl.		sos.						
			8 45	12.20	12.20	9 15		7.45		4.40						pl.		sos.						

Cucerdea — Oșorhei — Regh. sās.

Trenu m	Trenu de persôn.	Trenu de persôn.	Trenu de persôn.	Trenu de persôn.	Trenu mixtu
2.02	8.10	3.11	8.58	pl. Cucerdea	sos.
3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoșd.	sos.
5 07	10 27	5.26	11.11	Oșorhei	pl.
5.50	10.42	5.36		Regh. sās.	pl.
7 25	12.15	7.15			

Nota: Ôrele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceta de sus în jos, cele însemnate îndrepta de jos în sus. Numerii în quadrați cu linii mai negri însemneză ôrele de nôpte.